

**O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI OLIY VA
O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI**

**Andijon davlat universiteti
musiqqa tarixi**

fanidan maruzalarning texnologik

LOYIHASI

Botirova X.

Andijon – 2012

Ma'ruza mashg'ulotining texnologiyasi

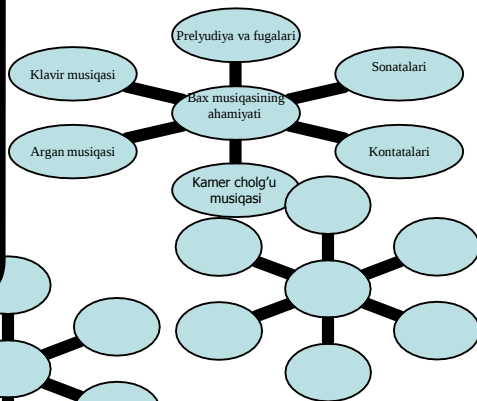
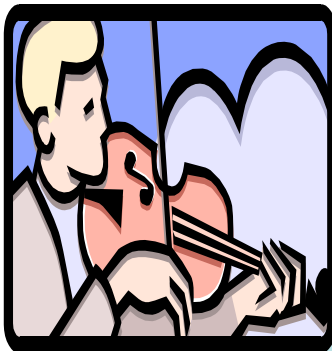
1. Mavzu: I.S.Bax ijodi

Vaqt - 2 soat	Talabalar soni 30-60 gacha
O'quv mashg'ulotining shakli	Ma'ruza
Ma'ruza mashg'ulotining rejasi	- XVIII asr musiqa madaniyati tarixida I.S.Bax musiqasining ahamiyati. - Kompozitorning tarjimai xoli. - Baxning oilasi, bolaligi, yoshlik yillari
O'quv mashg'ulotining maqsadi: XVIII asr musiqa madaniyati tarixida I.S.Bax musiqasining ahamiyatini o'rgatish. Kompozitor o'brazlari, g'oyalari, uslubini tushuntirish.	
Pedagogik vazifalar: - I.S.Bax musiqasining ahamiyatini tushuntirib berish; - I.S.Bax xayoti va ijodi haqida ma'lumot berish ; - I.S.Bax ijodining cho'qqisini tushuntirib berish; - Kompozitorning melodik uslubi haqida ma'lumot berish;	O'quv faoliyatining natijalari: Talaba: - I.S.Bax musiqasining ahamiyati haqida ta'rif berish va uni sharxlash; - I.S.Bax xayoti va ijodi bilan tanishtirish; - I.S.Bax ijodining cho'qqisi haqida ma'lumot berish; - Kompozitorning melodik uslubini asoslab berish;
O'qitish uslubi va texnikasi	Ma'ruza, Klaster uslubi
O'qitish shakli	Gurux
O'qitish vositalari	Monitor proektor, doska, bo'r
O'qitish shart-sharoitlari	

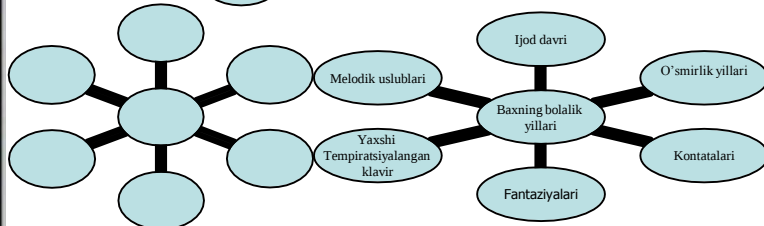
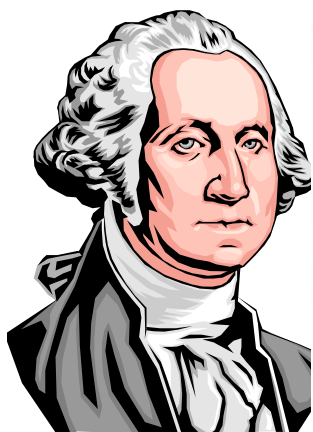
• **Ma'ruza mashg'ulotining texnologik kartasi**

Bosqichlar, vaqti	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
I-bosqich Kirish (5 minut)	1.1.Darsning avvalida talabalarga ma'ruzalar matni va o'quv topshiriqlarni tarqatadi (1-ilova) 1.2.Mashg'ulot mavzusini eslatadi va kutilayotgan natijani va darsni olib borish tartibini ma'lum qiladi.	1.1. Eshitadilar va ma'ruza matnini oladilar
II-bosqich Bilimlarni faollashtirish (10 minut)	II.1 Raqamli strategiyasi bo'yicha kichik guruhlar shakllantiriladi. Baxning musiqaga kirib kelishiga kimlar sababchi bo'lgan? juftliklarda muhokama qilish va savollarga ga javob berishni taklif etadi. Bilits-so'rov o'tkazadi.	II.1. kichik guruhlariga bo'linadilar, Savollarni juftlikda muhokama qiladi, savollarga javob beradi.
III-bosqich Asosiy qism-anglash bosqichi (55 minut)	III.1.Ma'ruza matnididan kelib chiqqan holda quyidagi savolni o'ylab ko'rishni tavsiya etadi. -Kompozitor ilk bor qaysi cholg'u uchun asar yozgan? Kichik guruh shaklida savolni muhokama qilish tavsiya etiladi. Bu savol bo'yicha kamchiliklarni to'ldiradi. III.2."Klaster" uslubidan foydalanib Baxning asarlarini ayting anashu davr cholg'ularini sharxlash vazifasi beriladi. -I.S.Bax ijodida qaysi cholg'ular muxim o'rin tutgan? Savolga javob berishni taklif etadi. --Kompozitorning eng mashxur asari qaysi? Savolga javob berishni taklif etadi. III.3. Kompozitorning melodik uslubida nimalarni kuzatishimiz mumkin? fikrlarini bildirishini taklif etadi. -I.S.Bax XVIIIasr musiqa madaniyati tarixida qanday iz qoldirgan ? Bu savol bo'yicha tshuncha beradi. Barcha berilgan savollar bo'yicha kamchiliklarni to'ldiradi, xatolarni to'g'irlaydi va xulosa chiqaradi. .	III.1.Ma'ruza matnidagi belgilarga e'tibor beradilar. III.2 Savolga javob beradilar. "Klaster" uslubidan foudalanadilar. III..3 . Savolni muhokama qiladilar va savolga jabob beradilar
IV-bosqich YAkuniy qism fikrlash bosqichi (10 minut)	IV.1. ?.belgisi qo'yilgan noaniq qolgan savollarga jabob beradi. IV.2. Talabalar tomonidan berilgan savollar asosida mavzuning yaxshi o'zlashtirilmagan qismini qayta tushuntiradi. Faol ishtirok etgan talabani rag'batlantiradi. IV.3. Uyga topshiriq beradi	Eshitadilar. Yozib oladilar.

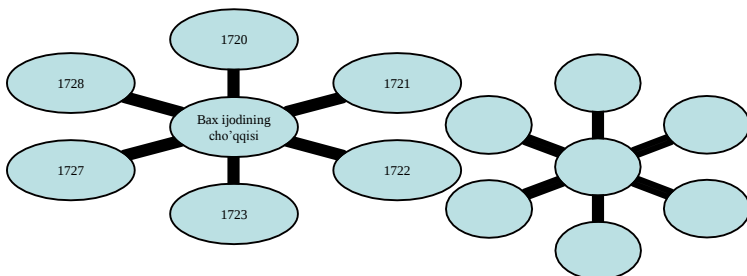
-I.S.Bax musiqasining ahamiyati;

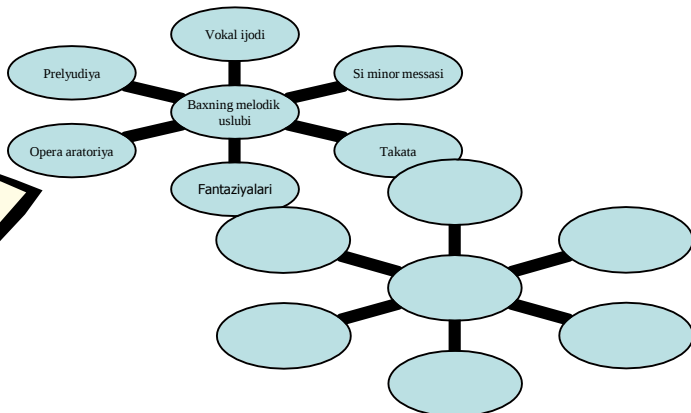
-I.S.Bax xayoti va ijodi;

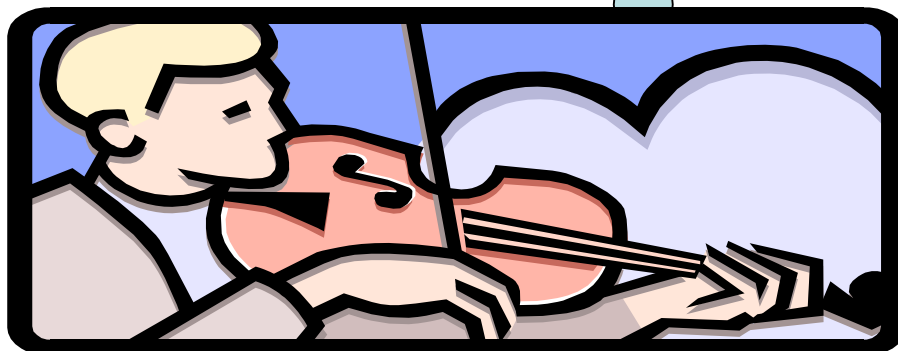
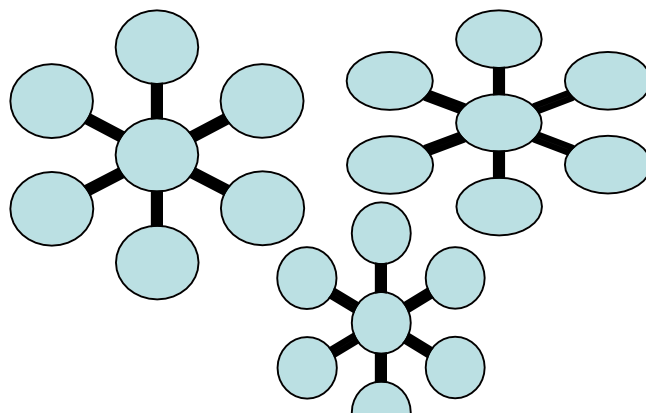
-I.S.Bax ijodining cho`qqisini;

-Kompozitorning melodik uslubi;

- I.S.Bax musiqasining ahamiyati;
- I.S.Bax xayoti va ijodi;
- I.S.Bax ijodining cho`qqisini;
- Kompozitorning melodik uslubi;

TAYANCH TUSHUNCHALARI

- 1. "Tokkata"- harakteri va bayon etish uslubi bo'yicha qarama-qarshi bo'lgan musiqiy tuzilmalar birikmasi.
- 2. Messa –kunduzgi ibodat vaqtida ijro etiladigan diniy aytimlar turkumi.

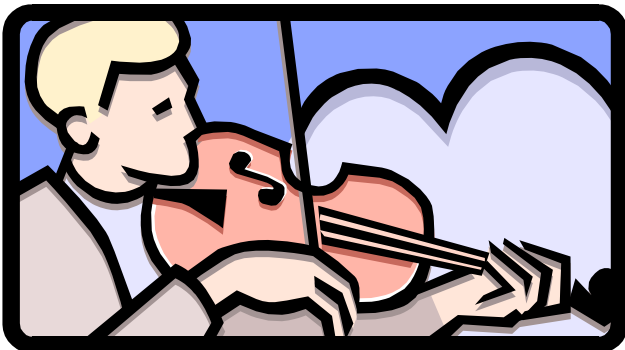
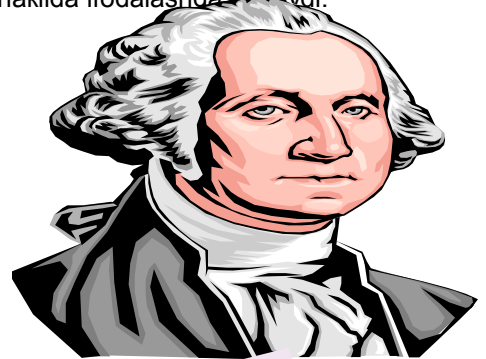
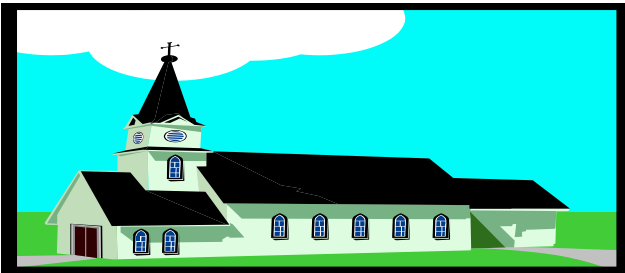
NAZORAT UCHUN SAVOLLAR:

- 1. Baxning qanday dunyoviy kantatalarini bilasiz?
- 2. Baxning takkata prelyuduya fantaziyaning ahamiyati?
- 3. Fuga mavzusini tavsiflang?

• «TARMOQLAR» METODI (KLAUSTER) QO'LLASH USULI

- Fikrlarning tarmoqlanishi-bu pedagogik strategiya bo'lib, u o'quvchilarni biron bir mavzuni chuqur o'rganishlariga yordam berib, o'quvchilarni mavzuga ta'luqli tushuncha yoki aniq fikrni erkin va ochiq ravishda ketma – ketlik bilan uzviy bog'langan xolda tarmoqlashlariga o'rgatadi.
- Bu metod biron bir mavzuni chuqur o'rganish avvvlo, o'quvchilarning fikrlash faoliyatini jadallashtirish hamda kengaytirish uchun xizmat qilishi mumkin.
- SHuningdek, o'tilgan mavzuni mustahkamlash, yaxshi o'zlashtirish, umumlashtirish, hamda o'quvchilarni shu mavzu bo'yicha ta'savvurlarini chizma shaklida ifodalashga undaydi.

Amaliy mashg'ulotning o'qitish texnologiyasi

1. Mavzu: I.S.Baxning ijodi

Vaqt - 2 soat	Talabalar soni 25-30 gacha
O'quv mashg'ulotining shakli	Mavzuning boblarini yoritish va bilimlarni chuqurlashtirish malakalarini va ko'nikmalrining rivojlantirish bo'yicha amaliy mashg'ulot
Amaliy mashg'ulotining rejasi	1. Veymor davri va kompozitorning melodik uslubini shakllanishi. 2. I.S.Bax ijodining cho'qqisi . 3. Kompozitorning obrazlari, g'oyalari va uslubi
O'quv mashg'ulotining maqsadi: Talabalarga I.S.Bax ijodining to'la qirralari va cho'qqisi haqida ma'lumot berish. Uning yaratgan obrazlari va go'yalarini tushuntirish. Konpozitor uslubini o'rganish.	

Pedagogik vazifalar: - Veymor davrining kompozitor ijodiga ta'sirini o'rganish; - Kompozitorning melodik usulini o'rganish; - I.S.Baxning XIII-asr musiqa madaniyatida tutgan o'ri haqida ma'lumot berish; - Baxning yaratgan asarlari haqida ma'lumot berish;	O'quv faoliyatining natijalari: Talaba: - Veymor davrining kompozitor ijodiga ta'sirini tushuntirish; - Kompozitorning melodik usulini o'rganish va tahlil qilish; - I.S.Baxning XIII-asr musiqa madaniyatida tutgan o'ri haqida ma'lumot berish; - Baxning yaratgan asarlari haqida ma'lumot berish va ularni sanab o'tish;
O'qitish uslubi va texnikasi	Amaliy, Klaster uslubi
O'qitish shakli	Gurux
O'qitish vositalari	Doska, bo'r
O'qitish shart-sharoitlari	

Amaliy mashg'ulotining texnologik kartasi

Bosqichlar, vaqti	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
I-bosqich Kirish (5 minut)	1.1.Darsning avvalida talabalarga ma'ruzalar matni va o'quv topshiriqlarni tarqatadi (1-ilova) 1.2.Mashg'ulot mavzusini eslatadi va kutilayotgan natijani va darsni olib borish tartibini ma'lum qiladi.	1.1. Eshitadilar va ma'ruza matnini oladilar
II-bosqich Bilimlarni faollashtirish (10 minut)	II.1 Raqamli strategiyasi bo'yicha kichik guruhlar shakllantiriladi. XX asrdacholg'u musiqasining rivojlanishida qanday o'zgarishlar yuz berdi? juftliklarda muhokama qilish va savollarga ga javob berishni taklif etadi. Bilits-so'rov o'tkazadi.	II.1. kichik guruhlariga bo'linadilar, Savollarni juftlikda muhokama qiladi, savollarga javob beradi.
III-bosqich Asosiy anglash bosqichi (55 minut)	III.1.Ma'ruza matnididan kelib chiqqan holda quyidagi savolni o'ylab ko'rishni tavsiya etadi. -Bastakor va konmpozitor deganda nimani tushunasiz? Kichik guruh shaklida savolni muhokama qilish tavsiya etiladi. Bu savol bo'yocha kamchiliklarni to'ldiradi. III.2."Klaster" uslubidan foydalanib XX asr kompozitor va bastakorlarini va anashu davr cholg'ularini sharxlash vazifasi beriladi. -O'zbek xalq cholg'u asbblari orkestrini hozirgi jarayondagi ko'rinishini qanday? Savolga javob berishni taklif etadi. --XX asrda qanday musiqiy saxnaviy asarlar ommaga namoyish etildi? Savolga javob berishni taklif etadi. III.3. XX asrda opera janirida, kimlar ijod qildi? fikrlarini bildirishini taklif etadi. -XX asrda musiqali drama va balet janrlarida qanday asarlar saxna yuzini ko'rdi? Bu savol bo'yicha tshuncha beradi. Barcha berilgan savollar bo'yicha kamchiliklarni to'ldiradi, xatolarni to'g'irlaydi va xulosa chiqaradi. .	III.1.Ma'ruza matnidagi belgilarga e'tibor beradilar. III.2 Savolga javob beradilar. "Klaster" uslubidan foudalanadilar. III..3 . Savolni muhokama qiladilar va savolga jabob beradilar
IV-bosqich YAkuniy (10 minut)	IV.1. ?.belgisi qo'yilgan noaniq qolgan savollarga jabob beradi. IV.2. Talabalar tomonidan berilgan savollar asosida mavzuning yaxshi o'zlashtirilmagan qismini qayta tushuntiradi. Faol ishtirok etgan talabani rag'batlantiradi. IV.3. Uyga topshiriq beradi	Eshitadilar. Yozib oladilar.

1-ilova

1. Mavzu: I.S.Bax ijodi

REJA

1. XVIII asr musiqa madaniyati tarixida I.S.Bax musiqasining ahamiyati.
2. Kompozitorning tarjimai xoli.
3. Baxning oilasi, bolaligi, yoshlik yillari
- Test topshiriqlari.
- Talabalar 3 guruhga bo'linadilar, berilgan topshiriqqa javob beradilar
- Klastr uslubidan foydalanish

2-ilova

Test topshiriqlari:

- 1. I.S.Bax qaysi asarida Iso payg`ambarning chekkan azoblari va o`lim to`g`risidagi "Ingil" kitobi haqida yozilgan?
- **A) Istiroblar yo Passionlar;**
- B) Meni faqat quvnoq ov qutqaradi;
- C) Musiqiy hadya;
- D) Fuga san`ati;
- 2. Baxning qanday syutalari partituralarida syuta kompozitor g`oyasining chuqurlashuv jarayoni sodir bo`ladi?
- A) Fransuz;
- **B) Ingliz;**
- C) Nemis
- D) Italian;
- 3. Kunduzgi ibodat vaqtida ijro etish uchun katolik cherkovi tomonidan tanlab olingan qoshiqlar turkumi nima deyiladi?
- A) Sanktus;
- **B) Messo;**
- C) Benediktus;
- D) Glorio

Klastr uslubini yechish bosqichlari

- Mustaqil fikrlang, Xayolingizga kelgan barcha g`oya, fikrlarni qog`ozga yozing.
- Barcha g`oya va fikrlarni yozing, agar ular takrorlanayotgan bo'lsa maxsus belgi qo'ying.
- G'oyalarni boxolang.
- Eng maqbul g`oya gurux g`oyasi sifatida shakllantiradi.
- Barcha yozilgan g`oyalar gurux muammosini echish uchun guruxlashtirish mumkin.
- Guruxning umumiy javobi shakllantiriladi.

Gurux bilan ishlash qoidalari

Guruxning har bir a'zosi:

- o'z sheriklarini fikrlarini xurmat qilishlari lozim;
- berilgan topshiriqlar faol, hamkorlikda va ma'suliyat bilan ishlashlari lozim;
- o'zlariga yordai kerak bo'lganda so'rashlari mumkin;
- yordam so'raganlarga ko'mak berishlari lozim;
- guruxni baxolash jarayonida ishtirok etishlari lozim

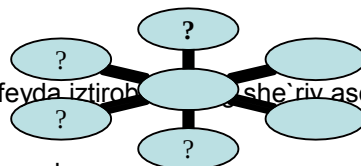
Guruxlarda ishlash uchun topshiriqlar

• 1-GURUX

- 1-topshiriq. Ushbu savolga izox bering (javobni asoslang). Diniy qo`shiqlar qaysi tilda ijro etilgan?
- 2-topshiriq. Savolga "Klaster" usulida javob toping.
- Baxning qanday asarlari bor?

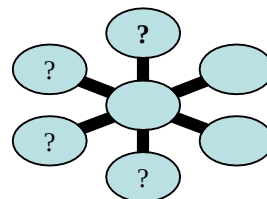
• 2-GURUX

- 1-topshiriq. Ushbu savolga izox bering (javobni asoslang). "Matfeyda iztirob" ning she`riv asosi nimadan iborat?
- 2-topshiriq. Savolga "klaster" usulida javob toping..Baxning eng mashxur asari?

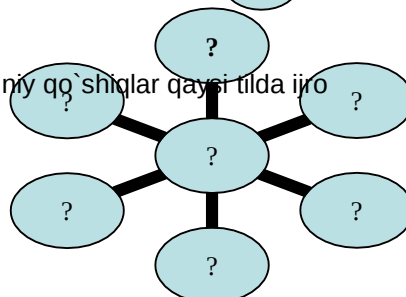
• 3-GURUX

- 1-topshiriq. Ushbu savolga izox bering (javobni asoslang). Takkataga ta`rif bering?
- 2-topshiriq. Savolga "klaster" usulida javob toping.
- Syuta so`zini manosini va Bax syutalari ?
- "Klaster" uslubidan foydalaning.

•1-GURUX

- 1-topshiriq. Ushbu savolga izox bering (javobni asoslang). Diniy qo`shiqlar qaysi tilda ijro etilgan?
- 2-topshiriq. Savolga "Klaster" usulida javob toping.
- Baxning qanday asarlari bor

•2-GURUX

- 1-topshiriq. Ushbu savolga izox bering (javobni asoslang). "Matfeyda iztiroblar" ning she`riy asosi nimadan iborat?
- 2-topshiriq. Savolga "klaster" usulida javob toping..Baxning eng mashxur asari?

•3-GURUX

- 1-topshiriq. Ushbu savolga izox bering (javobni asoslang). Takkataga ta`rif bering?
- 2-topshiriq. Savolga "klaster" usulida javob toping.
- Syuta so`zini manosini va Bax syutalari ?
- "Klaster" uslubidan foydalaning.

Klaster uslubini echish bosqichlari

- Mustaqil fikrlang, Xayolingizga kelgan barcha g`oya, fikrlarni qog`ozga yozing.
- Barcha g`oya va fikrlarni yozing, agar ular takrorlanayotgan bo'lsa maxsus belgi qo'ying.
- G'oyalarni boxolang.

- Eng maqbul g`oya gurux g`oyasi sifatida shakllantiradi.
- Barcha yozilgan g`oyalar gurux muammosini echish uchun guruxlashtirish mumkin.
- Guruxning umumiy javobi shakllantiriladi.
- Gurux bilan ishlash qoidalari
- Guruxning har bir a'zosi:
 - o'z sheriklarini fikrlarini xurmat qilishlari lozim;
 - berilgan topshiriqlar faol, hamkorlikda va ma'suliyat bilan ishlashlari lozim;
 - o'zlariga yordai kerak bo'lganda so'rashlari mumkin;
 - yordam so'raganlarga ko'mak berishlari lozim;
 - guruxni baxolash jarayonida ishtirok etishlari lozim.

Guruhlarga topshiriqlar

1- Topshiriq test.

•Kunduzgi ibodat vaqtida ijro etish uchun katolik cherkovi tomonidan tanlab olingan qoshiqlar turkumi nima deyiladi?

- A) Sanktus;
- B) Messo;**
- C) Benediktus;
- D) Glorio

2-topshiriq. Ushbu savolga izox bering (javobni asoslang). Takkataga ta`rif bering?

3-topshiriq. Savolga “klaster” usulida javob toping.

- Syuta so'zini manosini va Bax syutalari ?
- “Klaster” uslubidan foydalaning.

4-topshiriq. Mavzuga qisqacha xulosa qiling.

Baxolash ko'rsatkichlari mezonlari (ball)

Baxolash ko'rsatkichlari va mezonlari	Guruxlar		
	1	2	3
1-topshiriq(test)			
2-torshiriq(savollarga javob berish)			
3-topshirq interfaol usllardan foydalanish			
Xulosalarni aniq shakllantirilganligi			

•Blits-so'rov savollari

- XVIII asr musiqa madaniyati tarixida I.S.Bax musiqasining axamiyati.
- Kompozitorning tarjimai xoli.
- Baxning oilasi, bolaligi, yoshlik yillari

•“Insert usulu”

•Insert-samarali o'qish va farqlash uchun belgilashning interfaol tizimi hisoblanib, mustaqil o'qib o'rganishda yordam beradi. Bunda ma'ruza mavzulari, kitob va boshqa materiallar oldindan talabaga vazifa qilib beradi. Uni o'qib chiqib, “V; +; -; ?” belgilari orqali o'z fikrini ifodaladi.

•Matnni belgilash tizimi

- (V)-men bilgan narsani tasdiqkaydi.
- (+)-yangi ma'lumot
- (-)-men bilgan narsaga zid.
- (?)-meni o'ylantiradi. Bu bozorda menga qo'shimcha ma'lumot zarur.

Tshunchalar	V	+	-	?
XVIII asr musiqa madaniyati tarixida I.S.Bax musiqasi.				
Kompozitorning tarjimai xoli.				
Baxning oilasi, bolaligi, yoshlik yillari				
XVIII asr musiqa madaniyati tarixida I.S.Bax fugalari				

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Yu.V.Keldo'sh, T.V.Korjenyants, E.V.Levashyov,
N.A.Listova, A.M.Sokolova «Istoriyarusskoy muzo`ki».
M.Muzo`ka 5 tom 1998.A.X.Trigulova «Chetel musiqa
tarixi». T., Nizomiy nomli TDP 2008qo`shimcha
adabiyotlar.

- 1. [www.G`Ziyo. Net](http://www.G`Ziyo.Net)
- 2. [httr:`www. uralrti.ru.](http://httr:`www.uralrti.ru)

